

De waagschaal van een tegendraads theoloog

Niet alleen het uiterlijk maar ook de inhoud maken van de essaybundel van Wessel ten Boom een aantrekkelijk en boeiend geheel.

Kees van den Berg

Eerlijk gezegd kende ik de theoloog Wessel ten Boom voornamelijk van horen zeggen. Toen ik zijn essaybundel *Leven in de Waagschaal* in de boekhandel zag liggen, werd ik dan ook niet zozeer door zijn naam getroffen, maar veel meer door de prachtige vormgeving en chique uitgave. Toen ik er vervolgens in bladerde en wat diagonale leesvruchten plukte, raakte ik onder de indruk van de inhoud.

Origineel en tot nadenken stemmend

Die indruk is intussen, na integrale lezing, alleen maar versterkt: wat een heerlijk eigenzinnig én erudiet theoloog is Ten Boom! Of de essays nu gaan over Karl Barth, Israël, 'de tinteltheologie' van Van Ruler, de politiek of over de infantilisering van de kerk: vaak genoeg moest ik glimlachen, instemmend mompelen of twee keer slikken, en had ik de neiging om iets over te tikken en op te slaan.

Neem dit citaat over Calvijn:

Al zou Calvijn verantwoordelijk gehouden kunnen worden voor drie dode Michael Servets, ik zou van hem blijven houden. Want ik ken eigenlijk niemand, bij wie dit besef van 'niet jezelf maar God toebehoren' zo zuiver, dankbaar en beloftevol verwoord is.

Ten Boom schiet regelmatig met scherp. Eerlijk gezegd vind ik dat een verademing vergeleken met zo veel softe en weke theologie van vandaag de dag. Neem deze existentiële en o zo rake omschrijving van de rechtvaardiging:

Maar wat nu, als goed en kwaad eigenlijk zo met elkaar zijn verweven, van geboortehuis uit, als goede en kwade cellen in een lichaam, dat de mens maar beter in zijn geheel kan sterven en opstaan, na reeds eerst in zijn geheel mét al het kwaad in hem te zijn aangenomen tot kind van God? Dat Gods oordeel geen boekhouding van goed en kwaad is, maar redding van een vleselijke mens in zijn geheel, als 'een brandhout uit het vuur gerukt' (Zach. 3:2), blijft inderdaad een adembenemende gedachte: niet het goede wordt gered, niet zijn blijvende intentie, maar hij zelf, moeizame sterveling, doordat hij (...) met een nieuwe mens bekleed wordt.

Daar kun je wel je tanden inzetten én door vertroost worden! Ook staan er prachtige bijdragen over de literatuur in. In deze essays blijkt zijn geest zo lenig te zijn dat hij met hetzelfde gemak over Reve, Rilke en Bob Dylan schrijft, en altijd weer origineel en tot nadenken stemmend. Opvallend zijn ook de gedichten die de essays afwisselen. Het zijn gedichten van Ten Boom zelf. Nee, niet van het niveau van een Reve, Rilke of Nijhoff. Maar dit gedicht sprak me toch aan, zeker in dit tijdsgewricht, en met het besef dat Ten Boom ongeneeslijk ziek is:

O GOD, ER IS EEN GOD

Zondagmorgen. Niet naar de kerk gegaan.
Hoe volstrekt ondubbelzinnig valt deze morgen door het raam naar binnen en vindt weerklank in mijn huis. Hoe volkomen weerloos nog staat de afwas nog van gisteravond.

Bach speelt zijn mooiste cantate, die hij voor de 20e zondag na Trinitatis schreef.
Ich geh' und suche mit Verlangen, God,
al heel mijn leven.

Om het woord en de woorden, zo helder volmaakt als op deze morgen.
Om de beker melkkoffie, tot op de bodem gedronken.
Om het wohltemperierte Klavier.

U wil ik loven, zelfs als het moet om de pijn die Gij doet.

Wessel ten Boom,
Leven in de Waagschaal,
Skandalon, Middelburg 2019,
285 p. € 27,50

